

Brüsszel, 2015.10.2.
COM(2015) 478 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

**A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGGEL KAPCSOLATOS, 2020-IG TELJESÍTENDŐ
UNIÓS STRATÉGIA FÉLIDŐS ÉRTÉKELÉSE**

{SWD(2015) 187 final}

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGGEL KAPCSOLATOS, 2020-IG TELJESÍTENDŐ UNIÓS STRATÉGIA FÉLIDŐS ÉRTÉKELÉSE

1. BEVEZETÉS

A biológiai sokféleség, azaz a bolygónkon jelenlévő élet páratlan változatossága támogatja gazdaságunkat és jólétünket. Tiszta levegőt és édesvizet, élelmiszert, nyersanyagokat és gyógyszert, egészséget és felüdülést biztosít számunkra; támogatja a beporzást és a talaj termőképességét, szabályozza az éghajlatot, és megóv bennünket a szélsőséges időjárástól.

Az ökoszisztémák ember által indukált változásai és a fajok kihalása mindazonáltal gyorsabban zajlottak az utóbbi 50 évben, mint az emberiség történetében bármikor.¹ A biológiai sokféleség csökkenése az egyik olyan ökológiai korlát, amit az emberiség már átlépett.² Az az éghajlatváltozással együtt növeli a visszafordíthatatlan változások kockázatát, és visszaveti a gazdasági fejlődést, valamint aláássa a társadalom ellenállóképességét az új kihívásokkal szemben. A Világgazdasági Fórum 2015-ben a 10 legjelentősebb globális kockázat között sorolta fel a biológiai sokféleség csökkenését és az ökoszisztémák összeomlását.³

Az EU 2010-es biodiverzitási állapotfelmérése⁴ szerint az európai állatfajok 25 %-a a kihalás szélén állt; és az uniós jelentőségű élőhelyek 65 %-ának kedvezőtlen volt a védettségi helyzete, főként az emberi tevékenységek miatt. Az alapvető ökoszisztéma-szolgáltatások azóta is folyamatosan romlanak.

Erre válaszul 2011-ben az Európai Bizottság elfogadta a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégiát⁵ az Unió állam- és kormányfői által elfogadott alábbi kiemelt célkitűzéssel: **„a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások romlásának megállítása 2020-ig, az ökoszisztémák lehetőségekhez mért szintű helyreállítása, valamint a biológiai sokféleség globális csökkenésének megelőzésére tett erőfeszítésekhez való uniós hozzájárulás fokozása”**. A stratégia az Európa 2020 stratégia⁶ és a hetedik környezetvédelmi cselekvési program⁷ szerves részét képezi. Az a Biológiai Sokféleség Egyezmény alapján tett uniós kötelezettségvállalásokat hajtja végre. A stratégia hat, intézkedésekkel támogatott cél köré épül.

Ez a félidős értékelés a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós stratégia végrehajtásában elért előrehaladást veszi számba a 2010. évi állapotfelméréshez képest. Célja felhívni a döntéshozók figyelmét azokra a területekre, amelyekben fokozott erőfeszítésekre van szükség a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós célkitűzések 2020-ra történő eléréséhez.

¹ <http://advances.sciencemag.org/content/1/5/e1400253.full>

² <http://www.sciencemag.org/content/347/6223/1259855.full>

³ <http://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2015>

⁴ <http://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline>.

⁵ COM(2011) 244 végleges.

⁶ COM(2010) 2020 végleges.

⁷ 1386/2013/EU határozat.

1. háttérmagyarázat: A biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós célkitűzések meg nem valósulásának társadalmi-gazdasági költségei

A biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő kiemelt uniós célkitűzés el nem érésének becsült alternatív költsége évi 50 milliárd euró.⁸ Az Európai Unióban hatból egy munkahely bizonyos mértékben a természettől függ.⁹ Csak a rovarok általi beporzási szolgáltatások becsült értéke évi 15 milliárd euró az Európai Unióban. Az uniós Natura 2000 hálózat fenntartásának évi körülbelül 5,8 milliárd eurós költsége csak töredéke azoknak a gazdasági előnyöknek, amelyeket a hálózat generál olyan szolgáltatások révén, mint a szén-dioxid-tárolás, az árvíz-kár-mérséklés, a víztisztítás, a beporzás és a halmegóvás, amelyek összesített értéke évi 200–300 milliárd euróra tehető. Az ökoszisztémák és a zöld infrastruktúra helyreállítása javíthatja a levegő és a víz minőségét, valamint az árvízvédelmet, csökkentheti a zajt, elősegítheti a kikapcsolódást és lehetőséget teremt a környezetbarát üzleti tevékenységekre. A biológiai sokféleséget támogató agrár-környezetvédelmi gyakorlatok közül a biogazdálkodás egy pozitív foglalkoztatási tendenciákat felmutató ágazat, amely vonzza a fiatal munkavállalókat, földterületenként 10–20 %-kal több munkahelyet biztosít, mint a hagyományos gazdálkodás, és nagyobb hozzáadott értéket képviselő mezőgazdasági termékeket állít elő. Az egészséges tengeri élőhelyek és a fenntartható halállományok megőrzése elengedhetetlen a halászati ágazat hosszú távú életképességéhez. Fontos gazdasági dimenziója van az invazív idegen fajok elleni küzdelemnek, amelyek legalább évi 12 milliárd eurós kárt okoznak a különböző uniós ágazatoknak. A globális biológiai sokféleség csökkenésének megállításával kapcsolatos politikai téptlenség és kudarc akár a világ GDP-je 7 %-ának megfelelő éves veszteséggel is járhat az ökoszisztéma-szolgáltatások tekintetében,¹⁰ amit a legszegényebb nemzetek és a vidéki szegények éreznének meg leginkább.¹¹

2. háttérmagyarázat: Módszertani megjegyzés

Az előrehaladás félidős értékelése figyelembe veszi a különböző célkitűzések meghatározásának módját. A **kiemelt célkitűzés** a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások 2020-ra elérni kívánt uniós helyzeteként került megfogalmazásra. A félidő értékelés időpontjáig elért haladás értékelésére az állapotok és a tendenciák figyelembevételével került sor. **A hat operatív cél** mind szakpolitikai, mind állapotvonatkozású elemekkel rendelkezik. Az egyes célok szerinti értékelés a következőkre tér ki: i. a félidős helyzet; ii. a végrehajtott intézkedések; valamint iii. elmaradások és a célkitűzés 2020-ra történő eléréséhez szükséges további erőfeszítések.

A félidős értékelés számos különböző – a kapcsolódó bizottsági szolgálati munkadokumentumban¹² összegzett – forrás legjobb rendelkezésre álló információira épít. Az uniós jelentőségű élőhelyek és fajok állapota tekintetében jelzett tendenciák az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv alapján jelentett adatokon alapulnak (2007–2012-es, illetve 2001–2006-os időszak).¹³

⁸ http://ec.europa.eu/environment/enveco/economics_policy/pdf/report_sept2011.pdf.

⁹ <http://www.teebweb.org/>

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/enveco/biodiversity/pdf/ieep_alterra_report.pdf.

¹¹ http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/pdf/teeb_report.pdf

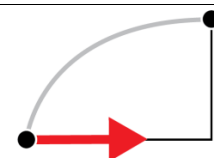
¹² SWD(2015) 187.

¹³ COM(2015)219 final.

2. A 2011 ÓTA ELÉRT EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA

Kiemelt célkitűzés: A biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások romlásának megállítása az Európai Unióban 2020-ig, valamint állapotuknak a lehetőségekhez mért szintű helyreállítása, ezzel együtt a biológiai sokféleség globális csökkenésének megelőzésére tett erőfeszítésekhez való uniós hozzájárulás fokozása

A biológiai sokféleség csökkenése és az ökoszisztéma-szolgáltatások romlása a 2010-es kiindulási helyzethez képest általánosságban tovább folytatódott, ahogyan ezt „Az európai környezet – Állapot és előretekintés 2015: Összefoglaló jelentés” (2015 European Environment — State and Outlook Report)¹⁴ is megerősíti. Ez megfelel a globális tendenciáknak, és súlyos következményekkel jár a biológiai sokféleség azon képességére nézve, hogy a jövőben ki tudja elégíteni az emberi szükségleteket. Miközben számos helyi siker példázza, hogy a helyszíni intézkedések pozitív eredményekkel járnak, e példáknak el kell terjedniük ahhoz, hogy mérhető hatást gyakoroljanak az általánosan negatív tendenciákra.

Nem történt jelentős általános előrelépés (sokkal nagyobb erőfeszítésekre van szükség a cél határidőre történő eléréséhez)

Az utolsó jelentéstételi időszak óta enyhén növekedett a stabil vagy kedvező védettségi helyzetben lévő uniós jelentőségű fajok és élőhelyek száma. Néhány általánosan elterjedt madár állományai stabilizálódni látszanak, de más, érzékeny édesvízi, parti és mezőgazdasági ökoszisztémákhoz kötődő fajok helyzete tovább romlik; az uniós fajok 70 %-át fenyegeti élőhelyük zsugorodása. Míg néhány ökoszisztéma-szolgáltatás (különösen az ellátási) erősödik, addig mások, például a beporzás, gyengülnek.

A biológiai sokféleséget fenyegető legfőbb veszélyek – az élőhelyek zsugorodása (különösen a városok terjeszkedése, a mezőgazdasági intenzifikáció, a földterületek művelésből való kivonása és az intenzív erdőgazdálkodás miatt), a szennyezés, a túlzott kiaknázás (különösen a halászatban), az invazív idegen fajok és az éghajlatváltozás – továbbra is fennállnak, fajok és élőhelyek elvesztését idézik elő, az ökoszisztémák romlását eredményezik és gyengítik az ökoszisztémák ellenállóképességét.¹⁵ Az Európai Unió 28 tagállamának lábnyoma még mindig több mint kétszerese a biológiai kapacitásnak,¹⁶ és ez növeli az Európán kívüli biológiai sokféleségre nehezedő terhelést.

A stratégia elfogadása óta előrehaladás történt a szakpolitikai keretek létrehozása, a tudásbázis javítása és a partnerségek kialakítása terén. E kezdeményezéseket konkrét intézkedésekre kell majd lefordítani nemzeti, regionális és helyi szinten, ha tartós javulást akarunk látni a biológiai sokféleség tekintetében. A kiemelt célkitűzés elérése felé történő haladás emellett a stratégia által közvetlenül nem kezelt – az éghajlattal, a levegővel, a vegyszerekkel, a vízzel és a talajvédelemmel kapcsolatos – szakpolitikák célkitűzéseinek felállításán és megvalósításán is múlik majd.

Számos példa áll rendelkezésre olyan jelentős erőfeszítésekről, amelyek a biológiai sokféleséggel kapcsolatos pozitív helyi tendenciákat eredményeztek. E példák fontos üzenetet hordoznak arra nézve, hogy a célzott helyi intézkedések rendkívül pozitív eredményekkel járhatnak. Modellként szolgálnak a végrehajtás módjának meghatározására a stratégia második félidejében.

¹⁴ <http://www.eea.europa.eu/soer>

¹⁵ <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/europe/biodiversity>

¹⁶ SEBI 023, EKÜ, 2015.

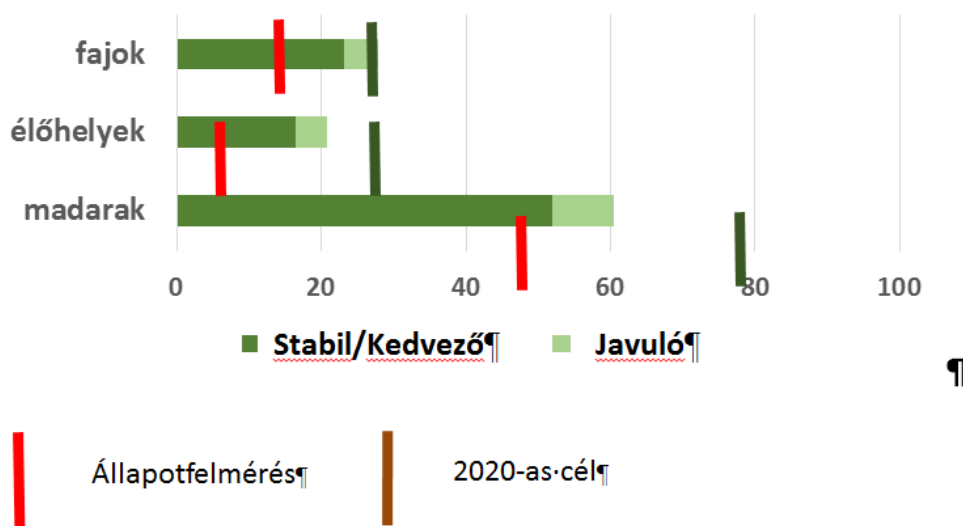
- 2.1. 1. cél: Az uniós természetvédelmi jogszabályok hatálya alá tartozó valamennyi faj és élőhely helyzete romlásának megállítása, valamint helyzetük számottevő és mérhető javítása annak érdekében, hogy 2020-ra az aktuális értékelésekhez viszonyítva i. az élőhelyvédelmi irányelv értelmében végzett, 100 %-kal több élőhely-értékelés és 50 %-kal több fajértékelés jobb védettségi helyzetet; és ii. a madárvédelmi irányelv értelmében végzett, 50 %-kal több fajértékelés stabil vagy jobb helyzetet tükrözzön.

Az uniós természet állapotára vonatkozó utolsó jelentés¹⁷ azt mutatja, hogy a 2010-es állapotfelmérés óta enyhén növekedett a stabil/kedvező vagy jobb védettségi helyzetben lévő fajok és élőhelyek száma. Mindazonáltal számos, már korábban is kedvezőtlen helyzetben lévő élőhely és faj továbbra is ilyen helyzetben van, és néhány helyzete tovább romlik. Miközben jelentős előrelépés történt 2011 óta az e cél alá tartozó intézkedések végrehajtása terén, a legfontosabb kihívás továbbra is a Natura 2000 tengeri hálózat kialakítása, a Natura 2000 területek hatékony kezelésének biztosítása és a Natura 2000 hálózat támogatásához szükséges pénzügyi források biztosítása marad.

Van előrelépés a cél irányába, de nem kielégítő (fokozott erőfeszítésekre van szükség a cél határidőre történő eléréséhez)

1. ábra – Az 1. cél tekintetében elért eredmények: a madárállományok (madárvédelmi irányelv), valamint a közösségi jelentőségű élőhelyek és a fajok (élőhelyvédelmi irányelv) stabil/kedvező vagy javuló értékelése %-ban

Forrás: EKÜ, 2015.

¹⁷ COM(2015)219 final.

Ahogy azt a fenti 1. ábra mutatja, az uniós természetvédelmi jogszabályok hatálya alá tartozó több faj és élőhely védettségi helyzete vált stabilá/kedvezővé vagy javult a 2010-es állapotfelmérés óta. Néhány szimbolikus jelentőségű faj, mint például a parlagi sas helyzete javult a célzott finanszírozási eszközök által támogatott célzott védelmi intézkedések eredményeként. Mindazonáltal számos egyéb faj és élőhely helyzete továbbra is kedvezőtlen, néhány romló tendenciával.

A Natura 2000 hálózat nagy mértékben kialakult a szárazföldi és a belvízi élőhelyek tekintetében, lefedve a földterület körülbelül 18 %-át. A tengeri hálózat lefedettsége 6 %-ra nőtt, ami még mindig jóval elmarad a 10 %-os globális céltól.

A tagállamok különböző mértékű előrelépéseket tettek a fajokra vonatkozó akciótervek és a Natura 2000 területek kezelésére vonatkozó tervek kidolgozása és végrehajtása terén. 2012-ben csak a Natura 2000 területek 58 %-a rendelkezett kezelési tervvel, vagy volt kidolgozás alatt ilyen terv.¹⁸ A Natura 2000 biogeográfiai folyamat ösztönözte a tagállamok közötti élőhely-kezelési és -helyreállítási együttműködést, és bővültek a Natura 2000 területek finanszírozásának lehetőségei.¹⁹ A Natura 2000 új többéves pénzügyi keretbe történő integrálásának teljes értékelésére csak valamennyi program jóváhagyását követően nyílik majd lehetőség.

Iránymutatások készültek a szélenergia-használatra, a kikötőfejlesztésre és mederkotrásra, a nyersanyag-kitermelő iparágakra, a mezőgazdaságra, az akvakultúrára, az erdőkre és az energetikai infrastruktúrára vonatkozóan a Natura 2000 területek kontextusában.²⁰

Tréningek szervezésére került sor bírák és ügyészek számára a természetvédelmi jogszabályok fő rendelkezéseit illetően. Jelentős fejlődés volt tetten érhető a biológiai sokféleségre vonatkozó adatokkal kapcsolatos nyomon követés és jelentéstétel, valamint a két természetvédelmi irányelv szerinti jelentéstételi követelmények összehangolása terén.

A kommunikáció és a figyelemfelhívás fokozódott a Natura 2000 kommunikációs platform elindításával, az éves Natura 2000 díjazási rendszerrel és nemzeti kampányokkal.

A célravezető és hatásos szabályozás program (Regulatory Fitness and Performance Programme, REFIT) részeként a Bizottság célravezetőségi vizsgálatot végez a madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelv tekintetében.²¹ Ez egy átfogó és tényeken alapuló elemzése lesz annak, hogy a jogi szabályozás és annak végrehajtása arányban áll-e a célkitűzésekkel és megfelel-e a jogalkotó szándékának. Az eredmények bemutatására 2016 első felében kerül majd sor.

Miközben időbe fog telni, amíg ezen intézkedések közül többnek is jelentkezik a pozitív hatása, nyilvánvaló, hogy jelentősen több erőfeszítésre és befektetésre lesz szükség a 2020-ig hátralévő időszakban a tengeri területeken a Natura 2000 hálózat kialakításának befejezéséhez és a 10 %-os globális cél eléréséhez, általában a Natura 2000 területek hatékony kezelésének biztosításához és a természetvédelmi célok elérését lehetővé tévő megfelelő pénzügyi és adminisztratív feltételek megteremtéséhez, hogy az ökoszisztéma-szolgáltatásokban rejlő potenciál a Natura 2000 területeken belül és kívül egyaránt kibontakozhasson.

¹⁸ <http://www.eea.europa.eu/publications/state-of-nature-in-the-eu>

¹⁹ SEC(2011) 1573 végleges.

²⁰ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm.

²¹ http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/index_en.htm

2.2. 2. cél: A zöld infrastruktúra létrehozása és a romlásnak indult ökoszisztémák legalább 15 %-ának helyreállítása révén maradjanak fenn és 2020-ra javuljanak az ökoszisztémák és a szolgáltatásaik.

<p>Előrelépés történt az e cél alá tartozó szakpolitikai és tudásbővítési intézkedések terén, és sor került néhány helyreállítási tevékenységre a tagállamokban. Mindazonáltal ez még nem állította meg az ökoszisztémák és szolgáltatásaik romlásának tendenciáját. A helyreállítást és a zöld infrastruktúrát előmozdító nemzeti és regionális keretek kidolgozására és végrehajtására van szükség. Sokat kell még tenni a természetes biológiai sokféleség elvesztésének megállításáért a Natura 2000 hálózaton kívül.</p>	 <p>Van előrelépés a cél irányába, de nem kielégítő (fokozott erőfeszítésekre van szükség a cél határidőre történő eléréséhez)</p>
---	---

2. ábra — Tendenciák az ökoszisztémák terhelése terén

Ökoszisztéma-típus	Élőhely-változások	Éghajlatváltozás	Kitermelés	Invazív fajok	Szennyezés és tápanyag-felhalmozódás
Városi	↗	↑	↗	↗	↑
Szántóföldi	↗	↑	↗	↗	↑
Füves terület	↗	↑	↗	↗	↑
Erdei	↘	↑	→	→	↗
Fenyér, cserjés és gyér növényzetű terület	→	↑	→	↗	↗
Vizes élőhelyek	→	↑	→	↗	↘
Édesvízi (folyók és tavak)	→	↑	→	↗	↘
Tengeri (átmeneti és tengeri vizek, vegyesen)*	↗	↑	↗	↗	↗

*Megjegyzés: a tengeri ökoszisztémára vonatkozó eredmények előzetesek.

Jelmagyarázat::

Előre jelzett jövőbeni tendenciák a terhelés terén			
↘	→	↗	↑
Csökkenő	Változatlan	Növekvő	Nagyon gyorsan növekvő
Megfigyelt hatás a biológiai sokféleségre mostanáig			
Alacsony	Mérsékelt	Magas	Nagyon magas

Forrás: EKÜ, 2015.²²

Egy friss elemzés²³ megerősíti a néhány ellátási szolgáltatás (például fakitermelés) tekintetében megfigyelhető növekvő tendenciát és a biológiai sokféleséghez közvetlenül kapcsolódó szolgáltatások

²² Az EKÜ 6/2015. sz. technikai jelentése.

(például beporzás) tekintetében megfigyelhető csökkenő tendenciát a 2000 és 2010 közötti időszakban. Ahogyan azt a 2. ábra is mutatja, az ökoszisztémákra nehezedő néhány jelentős teher csökken (például a kén légkörből való lerakódása); mindazonáltal továbbra is fennállnak az ökoszisztémákat és a szolgáltatásaikat fenyegető egyéb veszélyek, és ezek közül számos súlyosbodik, lelassítva ezáltal a cél felé történő haladást.

A Bizottság és a tagállamok fontos lépéseket tettek a tudásbázis javítása érdekében. Az ökoszisztémák és szolgáltatásaik feltérképezése és értékelése (Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services, MAES), amikor a 2020-as célkitűzés keretében elkészül, lehetővé teszi majd az állami döntéshozók és a magánszektor érdekelt felei számára, hogy tervezési döntéseikben figyelembe vegyék az uniós ökoszisztéma jóléti és kapcsolódó társadalmi-gazdasági előnyeinek értékét. A Közös Kutatóközpont jelentése szilárd alapot nyújt az előrehaladás nyomán követéséhez, első frissítése 2016-ban várható.

Az Európai Unió zöld infrastruktúrára vonatkozó stratégiája²⁴ előmozdítja a zöld infrastruktúrális megoldások egyéb uniós politikákba és pénzügyi eszközökbe történő integrálását. A Bizottság egy tanulmányt is közzétett²⁵ annak érdekében, hogy támogassa a tagállamokat a romlásnak indult ökoszisztémák helyreállításának prioritizálásában. Jóllehet kevés átfogó helyreállítási stratégiai létezik nemzeti és regionális szinten, mégis sor kerül ilyen intézkedésekre, gyakran az uniós szabályozás, például a vízpolitikai keretirányelv, a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv és a madárvédelmi, valamint az élőhelyvédelmi irányelv végrehajtása keretében.

Az elkövetkező években fokozott erőfeszítéseket kell tenni a nemzeti helyreállítás prioritizálási keretének végleges kialakítására és végrehajtására. A kapacitásépítéssel és a zöld infrastruktúra nemzeti és regionális tervezési keretekbe történő integrálásával egybekötött további befektetések fontos mozgatórugói lesznek az ökoszisztémák és szolgáltatásaik fenntartásának és helyreállításának. Sokat kell még tenni a természetes biológiai sokféleség elvesztésének megállításával kapcsolatban az Európai Unió területének a Natura 2000-en kívül eső 80 %-án. A biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások hanyatlásának megállításához meg kell találni a legmegfelelőbb megközelítést.

²³ A JRC 2015. évi jelentése: „Az ökoszisztémák és szolgáltatásaik feltérképezése és értékelése”.

²⁴ COM(2013) 249 végleges.

²⁵ <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/pdf/2020/RPF.pdf>.

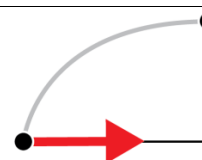
2.3. 3. cél: A biológiai sokféleség fokozásában a mezőgazdaság és az erdészet által játszott szerep növelése

2.3.1. 3A) cél — *Mezőgazdaság: 2020-ra maximalizálni kell azoknak a mezőgazdasági célra hasznított földterületeknek (legelőknak, szántóföldeknek és állandó kultúráknak) az arányát, amelyek a közös agrárpolitika biológiai sokféleséggel kapcsolatos intézkedéseinek hatálya alá tartoznak a biológiai sokféleség megőrzése érdekében, továbbá azért, hogy mérhető javulás(*) következzen be a mezőgazdaságtól függő, illetve általa érintett fajok és élőhelyek védettségi helyzetében, valamint a 2010. évi uniós állapotfelméréshez képest az ökoszisztéma-szolgáltatásokban, és ezáltal elő kell segíteni a fenntartható gazdálkodást.*

(*) A javulást az 1. cél keretében az uniós jelentőségű fajok és élőhelyek védettségi helyzete, illetőleg a 2. cél keretében a romlásnak indult ökoszisztémák helyreállítása esetében számszerűsített javuláshoz viszonyítva kell mérni.

A mezőgazdasághoz kötődő uniós jelentőségű fajok és élőhelyek helyzetének folyamatos romlása azt jelzi, hogy nagyobb erőfeszítésekre van szükség a biológiai sokféleség e területeken történő megőrzéséhez és javításához. A közös agrárpolitika (KAP) kulcsszerepet tölt be ebben a folyamatban a vonatkozó környezetvédelmi politikákkal karöltve.²⁶

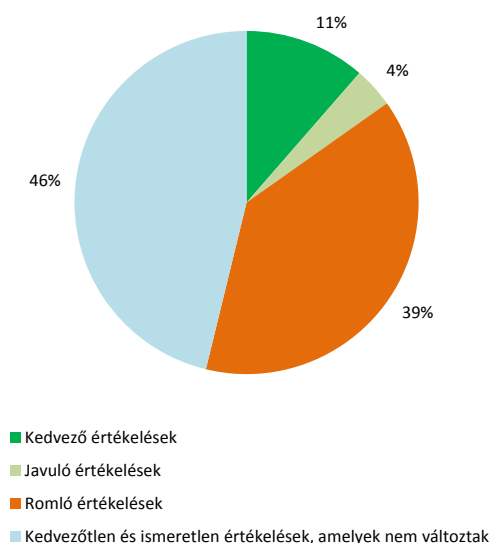
A 2014–2020-ra vonatkozó KAP reformja több olyan eszközt tett elérhetővé, amely hozzájárulhat a biológiai sokféleség támogatásához. A cél eléréséhez a tagállamoknak ezeket a lehető legnagyobb mértékben ki kell használniuk. A helyi példák sikeres fenntartható mezőgazdasági gyakorlatokat mutatnak be. Szélesebb körben alkalmazva ezek visszaállíthatják az Európai Uniót a cél 2020-ra történő elérésének pályájára.

Nem történt jelentős általános előrelépés (sokkal nagyobb erőfeszítésekre van szükség a cél határidőre történő eléréséhez)

²⁶ Számos uniós szakpolitika és jogszabály van (közvetlen és közvetett) hatással a biológiai sokféleség helyzetére a vidéki területeken. A 3A) cél a közös agrárpolitika hozzájárulására összpontosít.

3. ábra — Változások (2007–2012-ben 2001–2006-hoz képest) a mezőgazdasági ökoszisztémákhoz kötődő, közösségi jelentőségű élőhelyek (füves területek és szántóföldek) védettségi helyzetében

Forrás: EKÜ, 2015.

Az európai környezet – Állapot és előretekintés 2015: Összefoglaló jelentés a biológiai sokféleségre nehezedő fő teherként a mezőgazdasági intenzifikációt és a földterületek művelésből való kivonását azonosítja a városok terjeszkedése és a szürke infrastruktúra mellett. *A természet állapota az Európai unióban* c. 2015. évi jelentés szintén a mezőgazdaságra és a természeti adottságok ember által indukált változtatásaira mutat rá a szárazföldi ökoszisztémákra rótt legjelentősebb terhekként a 2007–2012-es időszakban azzal, hogy a teher 20 %-a egyedül a mezőgazdaságból ered. Ahogyan azt a 3. ábra mutatja, az utolsó jelentéstételi időszak óta nem következett be mérhető javulás az uniós természetvédelmi jogszabályok hatálya alá tartozó, a mezőgazdasághoz kötődő fajok és élőhelyek többségének helyzetében. A füves területeken és a vizes élőhelyeken található legnagyobb arányban „kedvezőtlen – rossz” vagy „hanyatló” helyzetben lévő élőhelyek. Míg az általánosan elterjedt madárfajok állományai 2010-től stabilizálódni kezdtek, addig a mezőgazdasági területekhez kötődő madarak helyzete tovább romlik. A beporzási szolgáltatások meredeken romlanak²⁷ a vadméhekre nehezedő többszörös terhekkel²⁸. A füves területeken élő lepkék állományai riasztóan zsugorodnak, javulásnak nincs jele.

Jóllehet az általános tendenciák továbbra is komoly aggodalomra adnak okot, azért jelentkeznek helyi szintű javulások a helyes mezőgazdasági gyakorlatok és a KAP hatálya alá tartozó, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, különösen agrár-környezetvédelmi intézkedések eredményeként és a Natura 2000 területeken. E sikerek fontos üzenetet hordoznak a biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2020-as célkitűzés elérhetőségére nézve, de szélesebb körben el kell terjedniük uniós szinten mérhető hatás elérése érdekében.

A 2014–2020-as időszakra vonatkozó KAP több olyan eszközt foglal magában, amelyek hozzájárulhatnak a biológiai sokféleség támogatásához. A kölcsönös megfeleltetés alkotja a gazdák által teljesítendő környezetvédelmi követelmények és kötelezettségek alapját. Közvetlen kifizetések nyújthatók a környezetvédelmi közjavak megteremtéséhez. Az első pillér három környezetbarátabbá válást ösztönző gyakorlata közül az ökológiai jelentőségű területek (ecological focus areas, EFA)

²⁷ A JRC 2015. évi jelentése: „Az ökoszisztémák és szolgáltatásaik feltérképezése és értékelése”.

²⁸ A vadméhek európai vörös listája (2015).

kifejezetten a biológiai sokféleséget célozza. Végül a vidékfejlesztési rendelet²⁹ több, a biológiai sokféleség szempontjából kedvező választási lehetőséget biztosít a nemzeti és regionális hatóságok számára. E lehetőségek között említendő az ökoszisztémák helyreállítására, megőrzésére és javítására vonatkozó alprioritás, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos eredményre vonatkozó célkitűzés a vidékfejlesztési programokban (Rural Development Programmes, RDP), a mezőgazdasági termelők és az erdőgazdálkodók közötti együttműködés, valamint a mezőgazdasági termelők részére a víz- és peszticidhasználattal és a biológiai sokféleséggel kapcsolatban – beleértve a madárvédelmi irányelv és az élőhelyvédelmi irányelv szerinti kötelezettségeket – nyújtott tanácsadás ösztönzése.

A megreformált KAP rugalmasságot biztosít a tagállamok nemzeti és regionális hatóságai számára ahhoz, hogy eldönthessék, hogyan és milyen mértékben élnek e lehetőségekkel. A tagállami vidékfejlesztési programokat és az ökológiai jelentőségű területekkel kapcsolatos választásokat gondosan nyomon kell követni és értékelni kell a biológiai sokféleség megővése szempontjából. Az e jelentés véglegesítésekor elfogadott vidékfejlesztési programok alapján a teljes mezőgazdasági földterület 19,1 %-ára³⁰ a biológiai sokféleséget és/vagy a tájakat támogató gazdálkodási szerződések vonatkoznak, ám a tagállamok és régiók között rendkívül nagyok a különbségek. A tagállamok között az előrehaladás tekintetében fennálló különbségek okainak megértése elengedhetetlen lesz a 2020-as célkitűzés irányába történő továbblépéshez.

2.3.2. 3B) cél — Erdők: 2020-ig a fenntartható erdőgazdálkodással összhangban erdőgazdálkodási tervek, illetve azokkal egyenértékű eszközök legyenek hatályban valamennyi köztulajdonban lévő vagy egy bizonyos (a tagállamok vagy a régiók által meghatározott és vidékfejlesztési programjukban rögzített) méretet() meghaladó, az Unió vidékfejlesztési politikája keretében finanszírozott erdőgazdaságra vonatkozóan, azért, hogy mérhető javulás(*) következzen be az erdőgazdálkodástól függő, illetve általa érintett fajok és élőhelyek védettségi helyzetében, valamint a 2010. évi uniós állapotfelméréshez képest az ökoszisztéma-szolgáltatásokban.**

(*) A javulást az 1. cél keretében az uniós jelentőségű fajok és élőhelyek védettségi helyzete, illetőleg a 2. cél keretében a romlásnak indult ökoszisztémák helyreállítása esetében számszerűsített javuláshoz viszonyítva kell mérni.

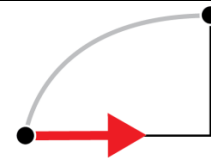
(**) A kisebb erdőgazdaságok esetében a tagállamok további módokon is ösztönözhetik a fenntartható erdőgazdálkodással összhangban lévő gazdálkodási tervek, illetve azokkal egyenértékű eszközök alkalmazását.

²⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete.

³⁰ A 2015.8.23-i állapot szerint a vidékfejlesztési programokból (összesen 118) 73-at fogadtak el, ezek a költségvetés háromnegyedét és a mezőgazdasági hasznosítású földterület háromnegyedét fedik le.

Az Európai Unió erdőterülete nőtt a 2010-es kiindulási helyzethez képest. Az uniós természetvédelmi jogszabályok hatálya alá tartozó erdei élőhelyek és fajok védettségi helyzete mindazonáltal nem mutatja jelentős javulás jeleit. A Natura 2000-en kívüli erdei élőhelyek helyzetére vonatkozóan korlátozottan állnak rendelkezésre uniós szintű adatok.

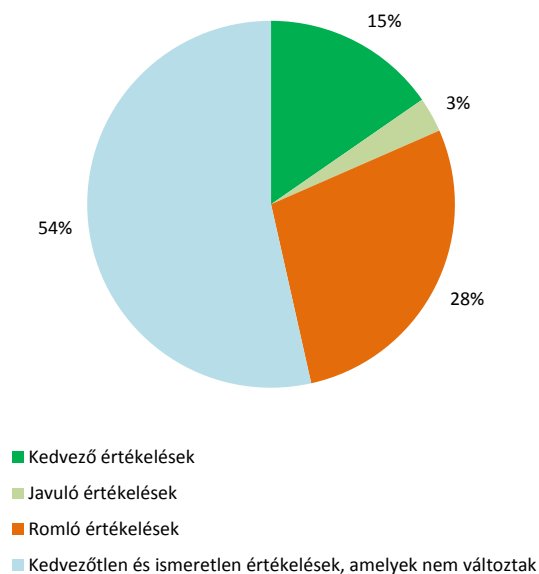
Az erdőgazdálkodási tervek vagy hasonló eszközök fontos pozitív szerepet tölthetnek be a cél elérésében, de az azokban rejlő potenciál nagyrészt kihasználatlan.

Nem történt jelentős általános előrelépés (sokkal nagyobb erőfeszítésekre van szükség a cél határidőre történő eléréséhez)

Az uniós jelentőségű erdei élőhelyek védettségi helyzetére vonatkozó kedvező értékelések csaknem 17 %-ról körülbelül 15 %-ra csökkentek az utolsó értékelésben. Az értékelések nagy többsége továbbra is kedvezőtlen (80 %), de az eredmények jelentősen eltérnek Európa egyes biogeográfiai régiói között azzal, hogy a legnagyobb arányú kedvező értékelés a mediterrán régióban született.

4. ábra — Változások (2007–2012-ben 2001–2006-hoz képest) az erdei ökoszisztémához kötődő, közösségi jelentőségű élőhelyek védettségi helyzetében az Európai Unió 27 tagállamában³¹

Forrás: EKÜ, 2015.

Az uniós erdőgazdálkodási stratégia³² hangsúlyozza Európa erdei ökoszisztémáinak gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi jelentőségét, és meghatározza a fenntartható erdőgazdálkodás, az erőforrás-hatékonyság és az erdőkért való általános felelősségvállalás irányadó elveit. A Bizottság kritériumokat és mutatókat is kidolgoz a fenntartható erdőgazdálkodás tekintetében. A biológiai sokféleség szempontjából kedvező intézkedések megfelelő finanszírozása továbbra is problémát jelent az erdős területeken. A 2007 és 2013 közötti időszakban összesen 5,4 milliárd eurót fordítottak az

³¹ Az ábra az EU-27 helyzetét mutatja be, mert a Horvátország csatlakozása előtti időszakra vonatkozik.

³² COM(2013) 659 final.

erdőkre a vidékfejlesztési programok keretében, míg a Natura 2000 hálózat (amelynek több mint fele erdő) kezelésének éves költsége körülbelül 5,8 milliárd euró.

Az erdőgazdálkodási tervek vagy hasonló eszközök kulcsszerepet tölthetnek be a 3B) cél elérésében, a magántulajdonban lévő erdőknél is. Általánosságban az uniós erdők nagy részére vonatkozik valamilyen formájú gazdálkodási terv, mindazonáltal továbbra is jelentős különbségek állnak fenn a tagállamok között. A biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós stratégiában azonosított intézkedések némelyikének végrehajtása korlátozott. Az erdők helyzetére vonatkozó uniós szintű információk javítása lehetővé teszi majd a helyzet még pontosabb értékelését és a cél elérése érdekében megfelelő szakpolitikai válaszok kidolgozását.

2.4. 4. cél: 2015-ig el kell érni a legnagyobb fenntartható hozamot (Maximum Sustainable Yield, MSY)(*). Az életkor és a méret szerinti megoszlás tekintetében egészséges állományú populációk elérése halászati gazdálkodás révén, más állományokra, fajokra és ökoszisztémákra gyakorolt számottevő kedvezőtlen hatások nélkül, a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv szerinti követelményeknek megfelelően a jó környezeti állapot 2020-ig történő elérését támogatva.

() A 2014-ben hatályba lépett megreformált közös halászati politika (KHP) célja minden állomány tekintetében a legnagyobb fenntartható hozam kiaknázási szintjeinek elérése 2015-ig, amennyire csak lehetséges, és legkésőbb 2020-ig.*

Jelentős előrelépés történt a fenntartható halászat szakpolitikai keretének meghatározásában a megreformált uniós közös halászati politika keretében és a jó környezeti állapot elérésében a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv keretében. A Bizottság támogatja az óceánpolitikai irányítás javítását a tengeri erőforrásokkal való fenntarthatóbb gazdálkodás érdekében. A szakpolitika végrehajtása mindazonáltal egyenlőtlen volt az Európai Unióban, és továbbra is komoly kihívást jelent biztosítani, hogy a célkitűzések az ütemtervnek megfelelően valósuljanak meg. 2013-ban a legnagyobb fenntartható hozam szempontjából értékelt állományok alig több mint 50 %-át halászták fenntarthatóan.

A többszörös terhelésnek kitett tengeri fajok és ökoszisztémák helyzete továbbra is romlik Európa tengereiben.

Van előrelépés a cél irányába, de nem kielégítő (fokozott erőfeszítésekre van szükség a cél határidőre történő eléréséhez)

A megreformált közös halászati politika szilárd szakpolitikai keretet nyújt a fenntartható halászhoz, és végrehajtása is jól halad. A kitermelési szint a kereskedelmi állományok növekvő száma tekintetében elérte vagy megközelíti a legnagyobb fenntartható hozamot. Az előrelépés jelentős az északi vizeken, ahol sor került a legtöbb fogási korlátozás alatt álló állomány értékelésére (90 % a Balti-tengeren), és ahol az állományok többségével a legnagyobb fenntartható hozam keretében gazdálkodnak. A Földközi- és a Fekete-tengeren mindazonáltal a fogás kevesebb mint 10 %-a

származik értékelt állományokból, és az értékelt állományok körülbelül 90 %-át továbbra is túlzott mértékben aknázzák ki.³³

A halászati állománypusztulás jelentős mértékben csökkent több állomány tekintetében a Balti-tengeren és az Északi-tengeren³⁴, Ez azt bizonyítja, hogy azok pozitívan reagálnak a hosszú távú gazdálkodási tervek végrehajtására és a legnagyobb fenntartható hozam célkitűzését tiszteletben tartó halászati gyakorlatokra.

Európai regionális tengereinek biológiai sokfélesége továbbra is romlik. A tengeri környezetre vonatkozó jó minőségű, megbízható és széles körű adatok beszerzése már önmagában is kihívást jelent, mivel a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv alapján a fajok és élőhelyek 80 %-a ismeretlen állapotúként került besorolásra (a kereskedelmi halállományok pozitív kivételt jelentenek). Csupán az élőhelyek 4 %-a van úgy dokumentálva, mint amely jó környezeti állapotban van. Az éghajlatváltozás és a savasodás növeli a túlhalászás, a szennyezés és a tengeri hulladék, az élőhelypusztulás és az invazív idegen fajok negatív hatásait.³⁵

A halászat által a nem célzott fajokra és az ökoszisztémákra gyakorolt káros hatás csökkentése érdekében az új közös halászati politika fel kívánja számolni a halvisszadobás gyakorlatát a fogások kirakodására vonatkozó kötelezettség 2019-ig történő fokozatos bevezetése útján. Ez szigorúbb nyomon követést fog igényelni a tagállamoktól a tisztább, szelektívebb és a járulékos fogásokat kiküszöbölő gyakorlatok meghonosítása, illetve a járulékos fogásokra vonatkozó pontosabb adatok nyerése érdekében.

Nemzeti szinten elengedhetetlenek lesznek további erőfeszítések a gazdálkodási tervek megvalósítása és a szabályok végrehajtásának nyomon követése terén, ha a tengeri biológiai sokféleségre nehezedő terheket 2020-ig mérsékelni szándékozunk. Emellett szükség lesz a nyomon követés javítására, a tudásbázis szélesítésére és a tengeri biológiai sokféleséggel kapcsolatos információk koordinálására. A tapasztalatokra való építkezés és a kutatási hálózatok kiterjesztése szintén kulcsfeladat.

2.5. 5. cél: 2020-ig meg kell határozni és rangsorolni kell az invazív idegen fajokat és terjedési útvonalait, ellenőrzés alá kell vonni vagy meg kell semmisíteni a kiemelt fajokat, és szabályozni kell az útvonalakat az újabb invazív idegen fajok betelepülésének és meghonosodásának megakadályozása érdekében.

³³ COM(2015) 239 final.

³⁴JRC, 2015. A közös halászati politika végrehajtásának nyomon követése – STECF-15-04. sz. jelentés

³⁵ Az EKÜ 2/2015. sz. jelentése.

Az invazív idegen fajok gyorsan növekvő veszélyt jelentenek a biológiai sokféleségre nézve. Az invazív idegen fajokról szóló rendelet³⁶ 2015-ben lépett hatályba. Már zajlik az Unió számára veszélyt jelentő invazív idegen fajok első jegyzékére vonatkozó javaslat elkészítése. Ha e jegyzéket elfogadják 2015 végéig, akkor úgy tekinthető, hogy az Európai Unió jól halad az 5. cél keretében kitűzött intézkedésekkel.

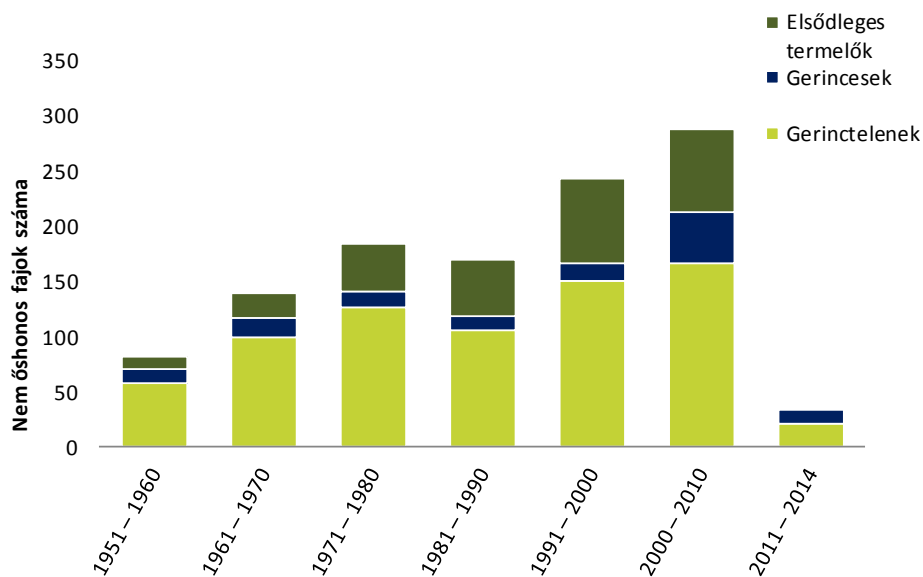
A cél eléréséhez vezető következő kritikus lépés a tagállamok általi végrehajtás lesz. A tengeri invazív idegen fajok kezeléséhez nélkülözhetetlen, ballasztvízről szóló egyezményt eddig csak 7 tagállam ratifikálta.

Jól halad a cél megvalósítása (a jelenlegi pályán maradva a cél elérhető 2020-ra)

Jelenleg több mint 11 000 idegen faj él európai környezetben, és 10–15 %-uk okoz problémákat. Az Európa körüli tengerekben a nem őshonos fajok több mint 80 %-a 1950 után jelent meg (lásd az 5. ábrát).

5. ábra — A nem őshonos tengeri fajok megjelenésének üteme³⁷

Megjegyzés: Ez az ábra az újonnan megjelent nem őshonos tengeri fajok számát mutatja.

Az elemzésre páneurópai szinten került sor, és évtizedekben van ábrázolva.

A legutóbbi időszak csak a 2011 és 2014 közötti időszakot fedi le.

Forrás: EKÜ 2015

Az invazív idegen fajokról szóló új rendelet keretet nyújt az invazív idegen fajok Európai Unión belüli megjelenésének és elterjedésének megakadályozásához és kezeléséhez. Létrejön az idegenhonos fajokkal foglalkozó európai információs hálózat (European Alien Species Information Network, EASIN)³⁸, amelynek feladata segíteni a tagállamokat a rendelet végrehajtásában. A tagállamok közreműködésével már megkezdődtek az Unió számára veszélyt jelentő invazív idegen fajok első

³⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 1143/2014/EU rendelete.

³⁷ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/trends-in-marine-alien-species-mas-2/assessment>

³⁸ <http://easin.jrc.ec.europa.eu/>

jegyzéke véglegesítésének munkálatai a fajok jelentette kockázatok elemzése alapján, ideértve a gazdaságra jelentett lehetséges veszélyeket is. A jövőbeli kockázatelemzések prioritizálását szolgáló átvilágítás a megelőző jellegű megközelítést fogja támogatni. A Bizottság által 2013-ban előterjesztett növény-³⁹ és állat-egészségügyi⁴⁰ javaslatok célja ugyancsak támogatni a biológiai sokféleség megóvását.

Az Unió számára veszélyt jelentő invazív idegen fajok első jegyzékének gyors elfogadása és tagállamok általi hatékony végrehajtása döntő jelentőséggel bír majd az e cél irányába történő további előrehaladás szempontjából. Nélkülözhetetlen lesz a kapcsolódó szakpolitikák terén történő előrelépés, különösen a ballasztvízről szóló egyezmény ratifikálása és végrehajtása, valamint a vadon élő élőlényeket érintő betegségekre vonatkozó állat-egészségügyi rendszer alkalmazása.

2.6. 6. cél: Az Unió 2020-ig fokozottabban járuljon hozzá a biológiai sokféleség globális csökkenésének megállításához.

<p>Az Európai Unió nyújtja továbbra is messze a legjelentősebb pénzügyi háttérrel, és tovább növelte a globális biológiai sokféleség megőrzésére felhasználható forrásokat. Az Európai Unió megtette a kezdő lépéseket a biológiai sokféleség globális csökkenése közvetett okainak, köztük a vadon élő fajok kereskedelmének visszaszorítására, valamint a biológiai sokféleség szempontjának a kereskedelmi megállapodásaiba történő integrálására. Az előrehaladás mindazonáltal elégtelen az uniós fogyasztási minták által a bolygó biológiai sokféleségére gyakorolt hatás mérsékléséhez. A mostani pályán maradván a jelenlegi erőfeszítések nem feltétlenül elegendőek a biológiai sokféleségre vonatkozó aichi célok határidőre történő eléréséhez.⁴¹</p>	 <p>Van előrelépés a cél irányába, de nem kielégítő (fokozott erőfeszítésekre van szükség a cél határidőre történő eléréséhez)</p>
--	--

Az Európai Unió a biológiai sokféleséggel kapcsolatos legnagyobb hivatalos fejlesztési támogató, és több mint megkétszerezte ráfordításait 2006 és 2013 között.

A genetikai erőforrásokhoz való hozzáférés szabályozása és a hasznosításukból származó előnyök igazságos és méltányos megosztása érdekében az Európai Unió 2014-ben ratifikálta a Nagojai Jegyzőkönyvet. Új szabályozás elfogadására került sor a megfelelést szolgáló intézkedések tekintetében, és egy további végrehajtási aktus előkészítés alatt áll.

A fára és a fatermékekre vonatkozó 2013. évi uniós rendelet célja, hogy gátat vessen az illegálisan kitermelt fa uniós piaci kereskedelmének. Az erdészeti jogszabályok végrehajtására, az erdészeti irányításra és az erdészeti termékek kereskedelmére vonatkozó uniós cselekvési terv ösztönzi a legális fatermesztést. Egyre erősödik a fogyasztói igény a fenntarthatóan kezelt erdőkből származó termékek iránt. Némi előrehaladás történt a palmaolaj terén is, de túl kevés intézkedésre került sor

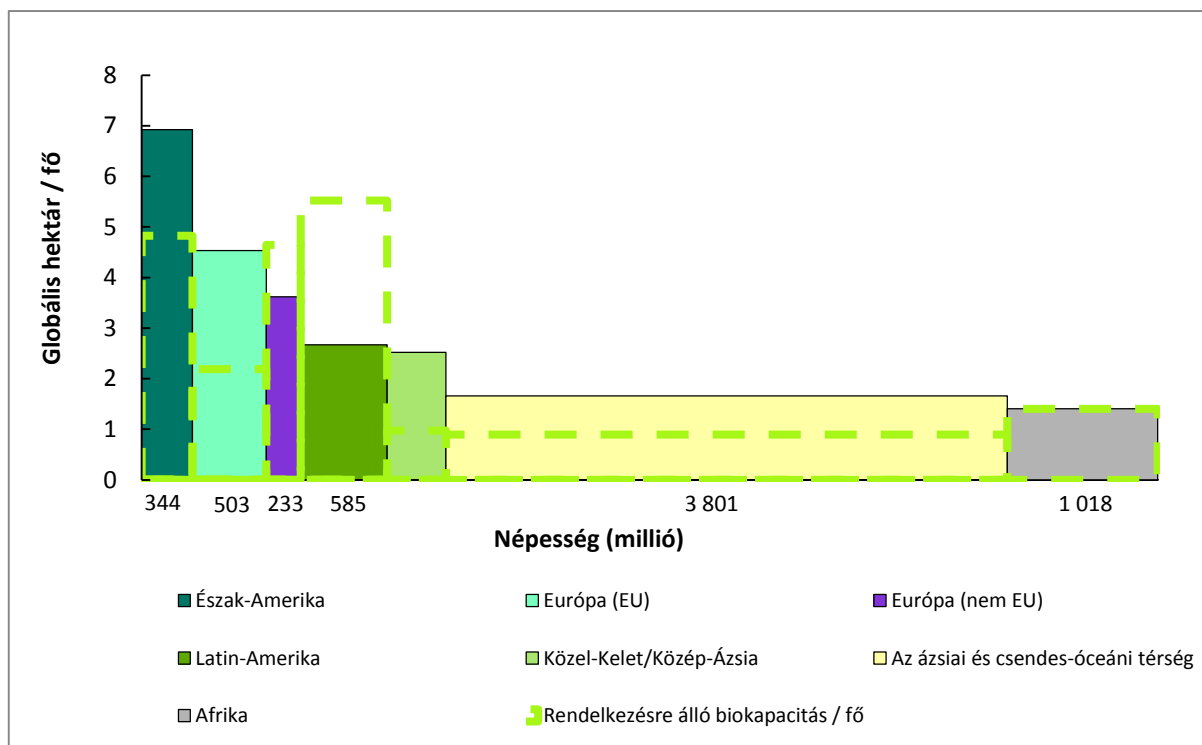
³⁹ COM(2013) 267.

⁴⁰ COM(2013) 260.

⁴¹ Biológiai Sokféleség Egyezmény – A biológiai sokféleség globális kilátásai 4. (Global Biodiversity Outlook 4).

egyéb árucikkeket érintően, és az Európai Unió 28 tagállamának lábnyoma az uniós biológiai kapacitás több mint kétszerese.

6. ábra — Ökológiai lábnyomok a világ régiói szerint

Forrás: EKÜ (SEBI)⁴²

Minden új uniós szabadkereskedelmi megállapodás tartalmaz a multilaterális környezetvédelmi megállapodások végrehajtására vonatkozó rendelkezéseket. Az Európai Unió a vadon élő állatok és növények jogellenes kereskedelme elleni globális erőfeszítéseket is támogatta,⁴³ beleértve a vadon élő állatok és növények jogellenes kereskedelme elleni küzdelemre vonatkozó átfogó ENSZ-közgyűlési határozat elfogadásának előmozdítását is. Az Európai Unió 2015. július 8-án hivatalosan a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény (CITES) részes felévé vált.

A környezetvédelem és az éghajlatváltozás középpontba állítása révén a fejlesztési együttműködés is támogatja a biológiai sokféleség védelmét. Minden új fejlesztési együttműködési intézkedés tekintetében kötelező előzetes környezeti vizsgálatot végezni, amely számba veszi a védett vagy sebezhető területekre gyakorolt lehetséges hatásokat, az érintett ökoszisztéma-szolgáltatásokat, az idegen fajok megjelenését, valamint a műtrágyák és peszticidek vagy egyéb vegyszerek használatát. A programozás különös figyelmet fordított a biológiai sokféleség megóvásának és javításának lehetőségére.

Az Európai Unió és tagállamai aktív szerepet játszottak a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó egyetemes fenntartható fejlesztési menetrend kialakításában. E kötelezettségvállalások uniós

⁴² <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/ecological-footprint-of-european-countries/ecological-footprint-of-european-countries-2>

⁴³ [COM\(2014\) 64 final.](#)

végrehajtása és globális szinten történő megvalósításuk előmozdítása segítséget fog nyújtani e cél eléréséhez. A fejlődő országnak nyújtott, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos támogatások 2015-re történő megküszerezése és e támogatások 2020-ig történő fenntartása, valamint a támogatási hatékonyság növelése nemzetközi céljának eléréséhez további kötelezettségvállalásokra, jobb prioritizálásra és más donorokkal való együttműködésre lesz szükség. Az uniós célkitűzések megvalósításához foglalkozni kell továbbá az Unió ökológiai lábnyomának kérdésével, biztosítani kell az újonnan elfogadott szakpolitikai és jogi intézkedések hatékony végrehajtását, különös tekintettel a Nagojai Jegyzőkönyvnek való megfelelésre. Több erőfeszítésre van szükség az új kereskedelmi megállapodásokban foglalt, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos rendelkezések végrehajtása, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzéseknek az uniós kereskedelmi politikákba történő további integrálása és a fenntartható kereskedelem támogatását szolgáló kezdeményezések ösztönzése terén is.

3. HORIZONTÁLIS INTÉZKEDÉSEK

3.1. Finanszírozás

Az elégtelen finanszírozás nagyban okolható a biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2010-es célkitűzés elérésének kudarcáért. A biológiai sokféleséggel kapcsolatos szempontok különböző mértékben integrálódtak az európai strukturális és beruházási alapokba, főként a közös agrárpolitikába, a kohéziós alapokba és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapba. A biológiai sokféleségre fordított támogatások teljes elemzésére csak akkor lesz majd lehetőség, ha már valamennyi vidékfejlesztési és operatív program elfogadására sor került. A LIFE program viszonylag kicsi, de nagyon hatékony finanszírozási forrás marad a természetvédelem és a biológiai sokféleség terén. A nemrégiben létrehozott természetitőke-finanszírozási eszköz (Natural Capital Financing Facility) útján az innovatív finanszírozást is támogatni fogja.

A Bizottság eljárást dolgozott ki a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós költségvetési kiadások nyomon követésére annak érdekében, hogy pontosabban lehessen felmérni a biológiai sokféleség programozásba történő integrálását.⁴⁴ Annak érdekében is kidolgozott egy módszertant, hogy az uniós költségvetés biztosítsa a biológiai sokféleség védelmét azáltal, hogy a költségvetési kiadások nem gyakorolnak negatív hatást a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzésekre, hanem támogatják azokat.

Az uniós pénzügyi eszközök kulcsszerepet játszanak a biológiai sokféleséggel kapcsolatos nemzetközi kötelezettségvállalások teljesítésében, különösen a Fejlesztési Együttműködési Eszköz (Development and Cooperation Instrument, DCI) és az Európai Fejlesztési Alap (European Development Fund, EDF) révén, valamint a partnerségi eszköz keretében. Az erőforrások e külső eszközökből történő mobilizációjának fokozására tett uniós erőfeszítéseket a 2014-ben indult „Biológiai sokféleség az életért” kiemelt kezdeményezés („Biodiversity for Life” flagship initiative, B4Life) rögzíti.

3.2. Partnerségek

Jelentős előrehaladás történt a partnerségek létrehozása és az érdekeltek, valamint a civil társadalom bevonása terén. A vállalkozások és a biológiai sokféleség uniós platformja (EU Business and Biodiversity Platform) támogatja a vállalkozásoknak a stratégia végrehajtásában történő aktív részvételét. „A biológiai sokféleség és ökoszisztéma-szolgáltatások Európa tengerentúli területein”

⁴⁴ SEC(2015) 240.

előkészítő intézkedés (Biodiversity and Ecosystem Services in Territories of European Overseas (BEST) Preparatory Action) hozzájárul a biológiai sokféleség megóvására és az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartható használatára igénybe vehető támogatásokhoz való gyors és egyszerű hozzáférés megteremtéséhez. Az Európai Unió „Az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség gazdaságtana” (The Economics of Ecosystems and Biodiversity) című kezdeményezést is támogatta az Unión belül és a fejlődő országokban is, és ösztönözte a Biológiai Sokféleség Egyezmény és más egyezmények közötti szinergiákat.

3.3. A tudásbázis erősítése

A biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós szakpolitika tudás- és ténybázisát a természetvédelmi irányelvek, valamint az ökoszisztémák és szolgáltatásaik feltérképezése és értékelése keretében tett jelentéstétel ésszerűsítésével javították, ez utóbbit nemzetközi viszonylatban a legfejlettebb regionális értékelési rendszerként ismerik el a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi platform (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, IPBES) keretében. A kutatási és innovációs keretprogramok más uniós alapok mellett fontos szerepet töltenek be az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelésében. A „Horizont 2020” támogatja az integrált értékeléseket és a tudomány és a szakpolitika közötti kapcsolódási pontokat a természetalapú megoldások érdekében. A kohéziós politikai eszközökből is nyújtható a kutatáshoz és az innovációhoz finanszírozás. Ismereteink és adataink mindazonáltal továbbra is rendkívül hézagosak, különösen a tengeri környezetet, az ökoszisztémák állapotát, az ökoszisztéma-szolgáltatásokhoz fűződő kapcsolatok és ellenállóképesség értékelését illetően. A vonatkozó (például mezőgazdasági, halászati és regionális politikai) uniós jogszabályok hatálya alá tartozó, a biológiai sokféleségre vonatkozó nyomon követési és jelentéstételi tevékenységből származó adatok integrálását és az azokhoz való szabad hozzáférést prioritásként kell kezelni a megvalósítási időszakból hátralévő időben. Az uniós külső eszközök az afrikai, karibi és csendes-óceáni országokban regionális megfigyelőközpontok létrehozását tették lehetővé, amelyek növelik a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásért felelős döntéshozók tudásbázisát.

4. KÖVETKEZTETÉS

A biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós stratégia féldős értékelésének folyamata azt mutatja, hogy a biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2020-as célok csak akkor érhetők el, ha a megvalósítási és végrehajtási erőfeszítések jelentős mértékben határozottabbá és jóval nagyratörőbbé válnak. A megvalósítás jelenlegi szintje mellett a biológia sokféleség csökkenése és az ökoszisztémák pusztulása folytatódni fog az Európai Unió egészében és világszinten is, súlyos következményekkel járva a biológiai sokféleség azon képességére nézve, hogy a jövőben ki tudja elégíteni az emberi szükségleteket.

Előrehaladás történt fontos szakpolitikai keretek kialakításában: megszületett az új közös halászati politika, az invazív idegen fajokról szóló rendelet és a fára és a fatermékekre vonatkozó rendelet, valamint megtörtént a biológiai sokféleséggel kapcsolatos rendelkezések beépítése a kétoldalú kereskedelmi megállapodásokba, hogy csak néhányat említsünk. A megreformált közös agrárpolitika lehetőséget nyújt a biológiai sokféleség védelmének fokozott integrálására, de a tagállamok általi alkalmazás mértéke döntő jelentőségű lesz a siker szempontjából. A Bizottság támogatta és kiegészítette a tagállamok, a regionális és helyi hatóságok, valamint az érdekelt felek erőfeszítéseit a környezetvédelmi jogszabályok végrehajtása, a szakpolitikai hézagok kezelése, iránymutatások nyújtása, a támogatás előteremtése, partnerségek előmozdítása, a kutatás ösztönzése, valamint a helyes gyakorlatok megosztása érdekében. Bővében vagyunk a pozitív tapasztalatoknak, amelyek modellként

szolgálhatnak a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós célok irányába történő előrehaladáshoz a 2020-ig hátralévő időszakban.

Minden cél esetében igaz, hogy sürgősen meg kell erősíteni az elérésüket szolgáló intézkedések végrehajtását, és biztosítani kell a szakpolitikai keretekben rögzített elvek hiánytalan gyakorlati megvalósulását. A biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2020-as célok eléréséhez erős partnerségekre és minden szint kulcsszereplőinek teljes elköteleződésére és erőfeszítésére lesz szükség. Különösen igaz ez a Natura 2000 hálózat tengeri részének kiépítése, a Natura 2000 területek hatékony kezelése, az invazív idegen fajokról szóló rendelet végrehajtása és az uniós természeti tőke megbecsülésére leginkább alkalmas megközelítés megkeresése tekintetében.

A cél eléréséhez számos szakpolitika esetében **hatékonyabb integrációra** van szükség, megfelelő finanszírozással alátámasztott koherens prioritásokat kell meghatározni, különösen a **mezőgazdasági és az erdészeti** ágazatban, amelyek együtt az uniós földhasználat 80 %-át adják, valamint a **tengeri és a halászati** ágazatban és a regionális fejlesztésben. Az uniós finanszírozási eszközök segítséget nyújthatnak e folyamathoz. A biológiai sokféleségre vonatkozó célok elérése a növekedést és a foglalkoztatást célzó menetrendhez, az élelmiszer- és a vízellátás biztonságához, valamint az életminőséghez is hozzá fog járulni, és szerepet játszik a fenntartható fejlődési célok megvalósításában, globálisan és az Európai Unióban egyaránt.